పరాయివాడి పెళ్లాం

పురాణం సుబ్రహ్మణ్య శర్మ

అడ్డంగా పొట్టిగా కుదిమట్టంగావున్న పాత కుర్చీలో కూర్చొని, రెండుచేతుల్తోనూ గళ్లలుంగీని గజ్జలసందుకు తోసి ఎడంకాలును వీర్రాజు కొంచెం పైకెత్తాడు.

అలా ఎత్తిన ఎడం పాదాన్ని తన మోకాటిచిప్పపై ఆన్చి—ఆవదంరాస్తూ, వేళ్లు విరుస్తూ హాయిగా కూర్చుండి పోయింది ఆదెమ్మ. అలా ఆవదంరాస్తున్నప్పుడు వేళ్లు విరుస్తూ—చిటుకు చిటుకు మనిపిస్తున్నవుడు ఆమె ఎత్తు గుండెలు ఆముదంరాసిన వీర్రాజు పాదాలకు తగిలాయోలేదో ఆపరమాత్ముడి కెరుక...ఆదెమ్మ పతివ్రతకాదు. వీర్రాజు ఆమె భర్తకాడు. ఆమె ఏదో గునుస్తోంది, ముందుకూ వెనకకూ వూగిసలాడుతోంది, మధ్య మధ్యన కారాకిళ్ళీ నమిలి నందున గారకట్టినపళ్లతో మనకి వికృతంగానూ, వీర్రాజుకి

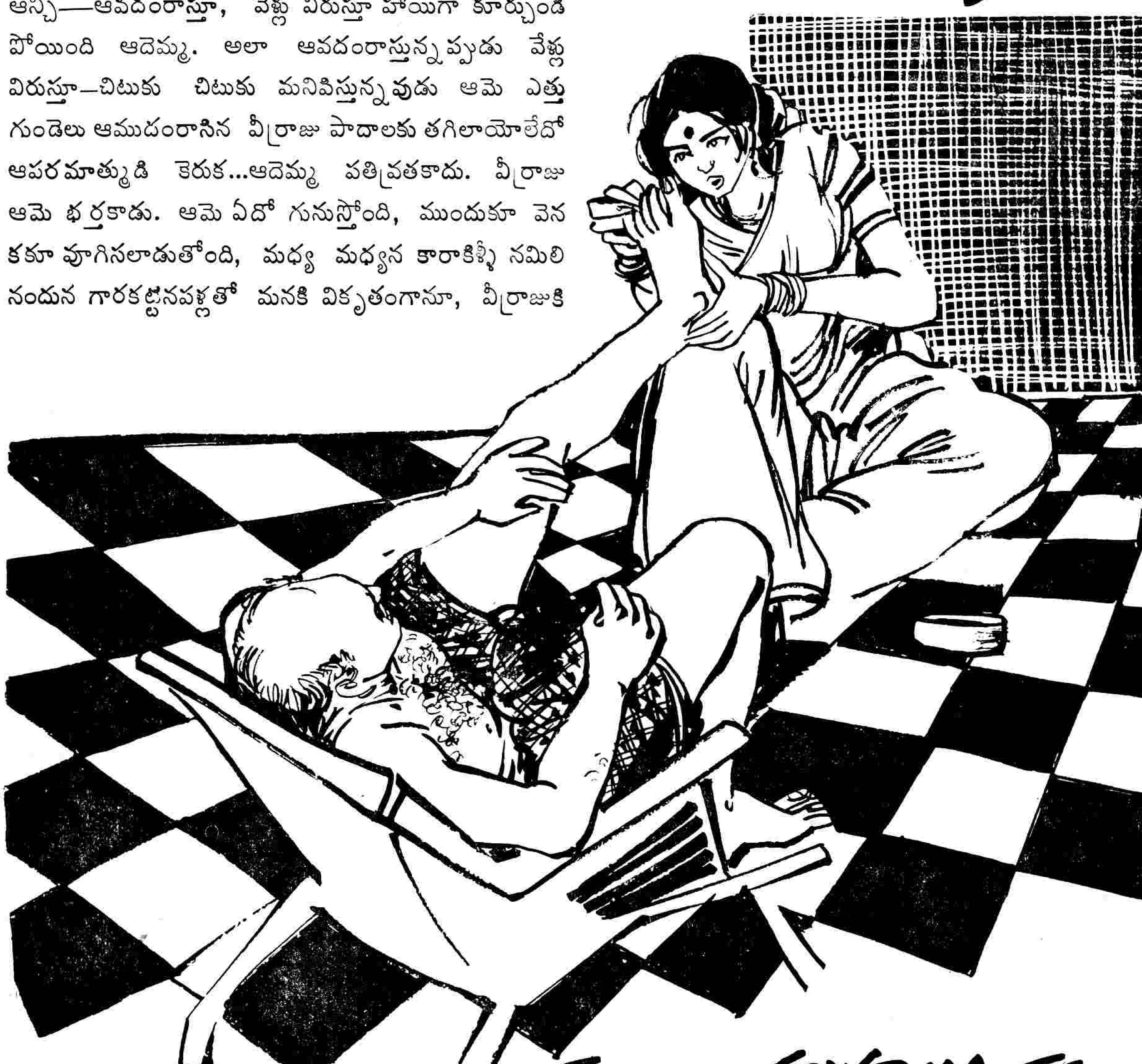

వుల్లాసంగానూ 'ఫీలింగు' యిచ్చేలా నవ్వుతోంది.

రావణాసురుడి లంకలావున్న ఆ బిల్డింగు ప్రహారీగోడ కవతలనుంచి మబ్బులేని పిడుగులాటికేక వినిపించింది.

'నా పెళ్లాన్ని నాకిచ్చీరా...నాకిచ్చీ.'

ఆదెమ్మ మొహం నల్లబడింది! వీర్రాజు రక్తం కుతకుతలాడింది. వీర్రాజు కుర్చీలోంచి లేవలేదు. వీర్రాజులు కుర్చీల్లోంచి లేవరు. లేవనక్కర్లేకుండానే పరాయివాడిపెళ్లాంచేత అరికాలికిఆముదం రాయించుకోగలరు.

"తాగుబోతెదవ —— తాగుబోతెదవ" అని మెటికలు విరిచి తన మోకాలిమీద ఆన్చివున్న వీర్రాజు ఎడమపాదాన్ని కుడిచేత్తో అలవోకగా నేలమీద పరిచిన పాత టర్కిష్‌తువ్వాలుముక్కమీదకు దించి, ముష్కరతురుష్కులు రాజాంతఃపురాలపై దాడి జరిపినప్పుడు లోనికి పారిపోయే అంతఃపురకాంతలా బెంబేలు పడుతూ లోనికి దారితీసింది ఆదెమ్మ.

"నా పెళ్లాంముండ నీ ఇంట్లో దాక్కొంది. దాన్నిలా బయటకు రమ్మను. శర్మం వొలిచేస్తాను" అని మళ్ళీ కేక.

వీర్రాజు నవ్వుకున్నాడు. తిండిపెట్ట లేని వెధవ పెళ్లాంముండమీద ఎంత అథార్టీ చలాయిస్తున్నాడో అని కాదు నవ్వు—ఆదెమ్మ లేకపోతే తనకు గడవదు. వాడికి గడుస్తుంది. తను ఆ'ఆదెమ్మ ముండ'ని పోషిస్తున్నాడు. వాడు పోషించటంలేదు. వాడు దాని మొగుడైనంత మాత్రాన వాడికేకలు చెల్లవు. అరుచుకుని అరుచుకుని వాడే వూరుకుంటాడు! మళ్ళీ కేక.

"నా పెళ్లాన్ని నీ ఇంట్లో దాక్కోపెట్టడానికి నువ్వెవుడివిరా ఎదవా?"

అనేశాడు. అంతమాటా అనేశాడు. వీర్రాజు కుర్చీలోంచి లేచి, ఇనుపగేటు తోసుకుని వీధిలోకెళ్లి ఆ ఆదెమ్మ మొగుడిగాడిని ఈ లెంపా ఆ లెంపా వాయగొట్టి 'పోరాఫో నీకు దిక్కున్న చోట చెప్పుకో—నీ పెళ్లాం నా ఇంట్లోలేదు' అని అనగలిగేవాడే...కాని, కాలికి ఆముదం రాసుకున్నాడు. పైగా ఇందాక ఆదెమ్మ చేత వెనకనుంచి ఆముదంతో ముదంగా వీపుతోమించుకున్నప్పుడు బుష్‌షర్ట్‌ని బోగన్‌విల్లా పందిరగెడకి వేలాడేశాడు. అందులో ఒకరూపాయి, కొంత చిల్లరా వుండాలి. అదికాని ఆదెమ్మముండ చెక్కేసిందేమో...అది ఆవదంరాస్తూ 'సినిమా కెల్లడానికే' అన్ని గునుపులూ గుణుస్తోంది...డబ్బులడగడానికే 'అయ్యగోరి కాల్ని మోకాలిమీదెట్టెసుకుని ముందుకీ వెనక్కీ వొంగి గారపళ్లతో నవ్వుతూ చవకగా గుండెల్ని పాదానికి తాకిస్తూ బేరమాడుతోంది. వీర్రాజుకి నీతిజాతీ లేని అలగా వెధవలమీద కోపంవచ్చిందంటే రాదూ ... లేవాలి. లేవాలి. కుర్చీలోంచి లేవడమా పందిర గడకున్న చొక్కాని తొడగటమా-డబ్బు తీసిందేమోనని ఆదెమ్మని రొకాయించ

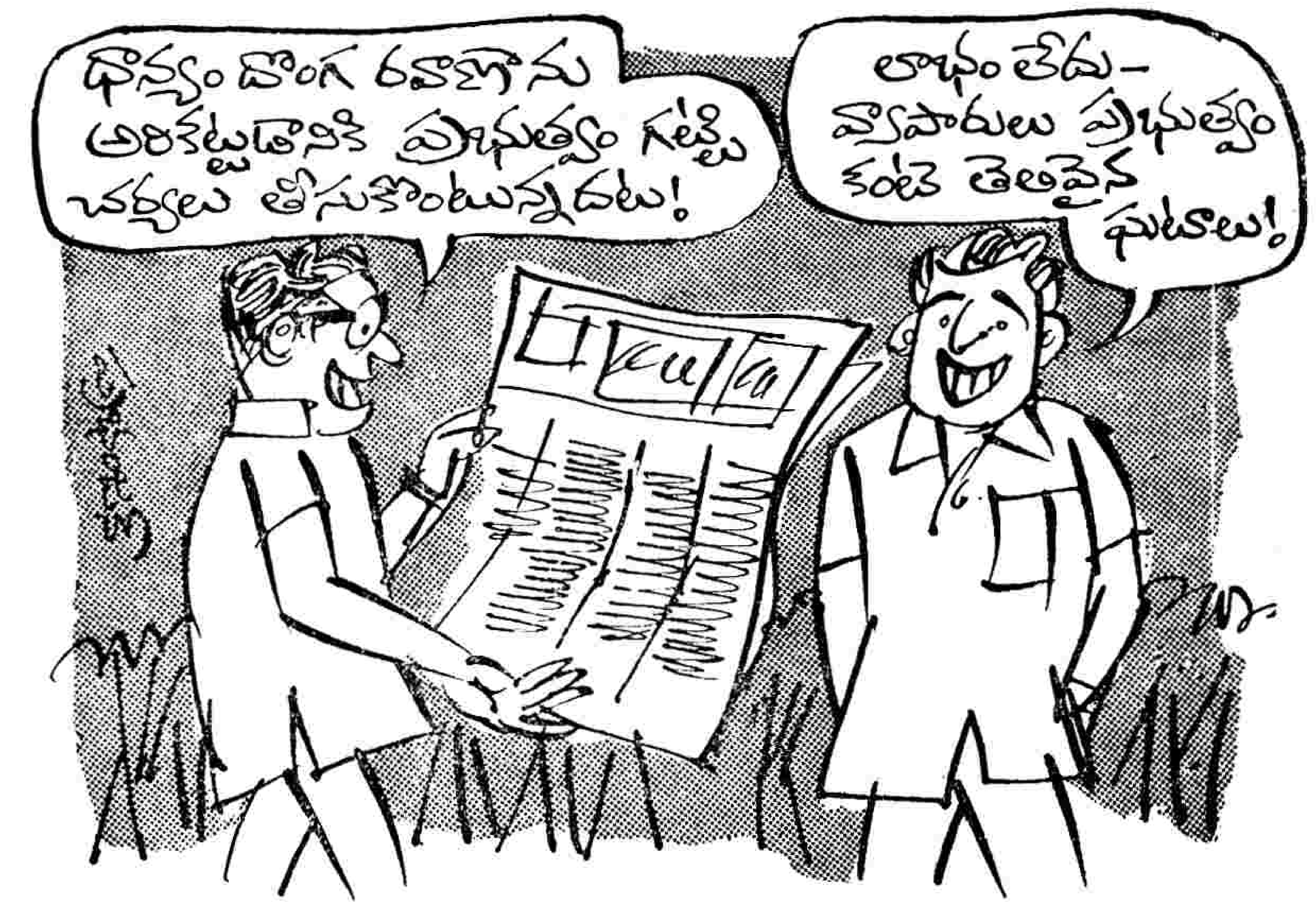

టమా లేక వీధిలోకెళ్లి దాని నిజభర్తతో కలబడిపోడమా?

అలాటి టైంలో పైడాబామీంచి రాజు బాబుగాడు దిగాడు. దిగీదిగడం అమెరికా వాడి అపోలో పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోకి దిగినట్టు ఆదెమ్మ మొగుడి గుండెలమీదకు దిగి యీ లెంపా ఆ లెంపా వాయగొట్టి రెండు కాళ్లతో కుమ్మి.

"ఆ మేడబాబుని అంతలేసి మాట లంటావుట్రా లంజికొడకా—నీ నాలుక చీరుస్తాను వాగావంటే—నోరుమూసుకుని పడుండు" అని రోడ్డుపక్క చెట్టు క్రిందకి యీడ్చేసి 'విజిల్' వేసుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు హైరోడ్డెక్కి. ఆదృశ్యాన్ని మేడలమీదనించీ డాబాలమీదనించీ అరుగులమీదనించీ వినీలకుంతలాలను ఆరబెట్టుకుంటూ, చంకలో పిల్లలకి పాలు కుడుపుతూ చూస్తున్న ఆడవాళ్లంతా "రాజుబాబు" ప్రవర్తనని హర్షించలేక "ఆదెందుకు అక్కడ దాక్కోటం" అని అన్నవారేగాని "వీడెందుకు తాగి యిల్లా అరవటం" అని ఒక్కరూ అనలేదు. పైగా రాజుబాబుగాడు సాక్షాత్తూ తండ్రిని దుర్భాషలాడుతూ కాలితో తన్ని రోడ్డు పక్క చెట్టుక్రిందకీడ్చేయటం——హేపీ మర్యాదగాలేదు. తండ్రి ఆజ్ఞమేరకు పద్నాలుగేళ్లు అరణ్యావాసంచేసి ఆలికి సైతం అగ్నిపరీక్ష పెట్టిన రాముడ్ని ఆరాధించే స్త్రీలు——రాజుబాబు తండ్రిని కాలితో కుమ్మటాన్ని ఆదెమ్మ అంతః పురకాంతలా వ్యవహరించటాన్ని చూసి కొంచెం బాధపడ్డారు.

మురికికాలవపక్క చెట్టుకిందపడు కున్న ఆదెమ్మమొగుడు— "పైకిరాయే లంజా సంపేస్తా—మొగుడికి కూడెట్టని లంజా——కొడుకుచేత కొట్టిస్తాయేఁ... కొడుగ్గదాని నూనీనూడన ట్టూరుకున్నా —ఆడ్నీ నిన్నూ నీ రంకుమొగుళ్లనీ పచ్చడిచేసేత్తానే—ఎదవా ఎదవన్న రెదవా నా పెళ్లాన్నొగ్గీ—నువ్వెవుడివిరా నాపెళ్లాన్నింటోదాచుకొని లేదని సెప్పీడానికి" అని అరుస్తూ యాగీప్రారంభించాడు పడుకునే. అలానే మేడలమీద తల్లులకు "తల్లులారా సబువుసెప్పండి. ఆడింట్లో నా పెళ్లాం దాక్కుంది. దాన్నొగ్గీమనండి. నా పెళ్లాన్ని నా కిచ్చీమనండి," అని దండాలుపెట్టాడు.

"ఇస్తే ఏంచేస్తావురా?" అని చిల్లర దుకాణంషావుకారు సిజర్ సిగరెట్టు దమ్ము లాగుతూ కళ్లతో నవ్వుతూ కాలితో చెత్తబుట్టని మురికికాలవలోకి తంతూ "యింటరెస్టింగు"గా అడిగాడు.

"పొడిచేస్తాను"

"ఎలా ?"

"ఇలా దాని గుండెల్లో ఖస్‌మని దించేస్తాను కత్తి." అని కత్తి దాని గుండెల్లోకి ఎలాదించుతాడో చేత్తో అభినయించి చెప్పాడు.

షావుకారికి పూరితగూల్ని వుట్టినే ఎగసన దోయడం సరదా.

"పోరా—నువ్వు దానికితిండెడతావా? గుడ్డ ఎడతావా ? దాన్ని పోషిస్తావా ? పోషించలేనప్పుడు ఆడది దాని బతుకది బతుకుతూంటే యీ అల్లరేటి ? ఆగవేటి ? చేశావంటే పోలీసుల్ని పిలిపించి జయిల్లో తోయించాలిసొస్తుందిరోయ్" అని దమ్ము లాగుతూ — 'న్యూ సె న్స్' తాగొచ్చి రోజూ యిక్కడ 'న్యూసెన్స్' అన్నందుకు ఆపాయింటుకి సపోర్టుకోసం అటూ యిటూచూశాడు.

ఆదెమ్మ మొగుడు అసిరిగాడికి తాగుడుమైకంలో కూడా లోకంలోవున్న అధర్మమంతా షావుకారి సిజర్ సిగరెట్టు దమ్ములో కనపడినట్టుంది. పామ్మీద విష్ణుమూర్తిలా అలా వేప చెట్టుకిందపడుకుని.

"పరమేస్వరా యిదేటిలాటి మాటలంటాడీ షావుకోరు. నా పెల్లాన్ని నా దగ్గరికి రమ్మనటం నూసెన్సా... చెప్పండి తల్లులారా? పోలీసాళ్ళని పిలుస్తారా? పోలీసోడేటి సబువుచెప్ప గల్డిందులో-నా పెల్లాన్ని ఆమేడబాబు ఏలుకోటంసబువని పోలీసోడైతేమాత్రం అనగలడా మాట? నా గ్రోజల్లా రిషాలాగి, కూంతేసుగుని యింటి కొత్తే కూడెట్టాలా వొద్దా? ఓ కూరముక్కడేసి యింతన్నం పారేసి ఒకసాప ముక్కపరిత్తేనానేటంతానూ - తొంగుంతానే—నాన్డబ్బులియ్యనూ — ఒవురంతారా మాత-యియిగో,"అని జేబులోంచిచిల్లర డబ్బుతీసి గిరాటేశాడు షావుకారిమీద కోపంతో. మేడమీద వొక మిడిలేజుడు సీతారత్నం "వాడితో ఏవిటి? వాడ్ని రెచ్చగొట్టకండి. అరిచరిచి వాడే పడుకుంటాడు" అని న్యూసెన్స్‌ను షావుకారివేపు తిప్పి హెచ్చరించింది.

అసిరిగాడు మేడకేసి తలతిప్పి "అమ్మగారో సూశారా? సావుకోరెలా అడ్డవోలుగా నా పెల్లాం ఆడింట్లో దాకోడం సబువని రూల్సు సెపతన్నాడో...ఈ అమ్మలంతా ఎందుకిలా ఆచ్చెర్యంపడిపోయి నిలబడి సూత్తావున్నారు. ఎవుడి పెల్లాం ఆడెనక తలొంచుకుని నడిసెత్తే ఒవురీ వీధిలో నిలబడి సిత్రం సూసినట్టు సూత్తారా—సూడరు తల్లీ సూడరు. అదర్మం గనుకే తల్లులంతా ఏటీ అన్నేయవని అడగనేక మేడలమీద నిలబడిపోనారు. కన్నకొడుకు, గుంటెదవ, యీసేత్తో అన్నం తినిపించేను, శాకలెట్టు కొనుక్కోరా అని యీసేత్తో డబ్బులిచ్చేను, బుక్కులు కొనుక్కోరా బడికెల్లని యీ రిచ్చాలాగే సేత్తో రూపాయి కాయితాలిచ్చాను. ఆ నా ముద్దుల కొడుకు రాజుగాడేటి సేసాడో సూసేరా — గుండెలమీదతన్ని జుత్తట్టుకుని రోడ్డుమీదీడ్చి, యీ మురిక్కాలవ పక్క సెట్టుకింద ఒగ్గీసేడు. గుంటెదవ—రాజుబాబుగాడెంత? నా ఈడ్సితంతే గుడ్లు తేలబెట్టియ్యగలడు. మనం తాగున్నావని కన్నకొడుకుని సంపుకుంతావా—సంపుకోం. కానీ ఆడు-ఆమేడబాబుతో కుమ్మక్కయి నన్ను తన్నమంటే తన్నీశాడు. ఈ అదర్మవేటని యీ అమ్మలంతా నిలబడి బుగ్గన ఏలేసుకుని సూత్తన్నారు. అవునా? కాదా? నాను రిచ్చావోడ్ని—తాగుబోతెదవను—మంచీ మరేదా తెలీని సవటను-నా నొప్పుగుంతన్నాను. ఇలా తండ్రిని పదమూడేల్ల కొడుకు తన్ని జుత్తట్టుకు రోడ్డుమీద కీడిత్తే యీ అదర్మాన్ని సూత్తున్న మీ పిల్లలంతా మిమ్మల్నలాగే సేత్తే లోకం ఏటయి పోతాదోనని నాకు బెంగే..." అని గుండెలు బాదుకుంటూ అసిరిగాడు ఏడుపుకి లంకించుకున్నాడు. అలా వాడు ఏడుస్తుంటే చూడలేని ఒక లేత మనసు ఇల్లాలు, పళ్ళెంలో అన్నంకూరా, చెంబుతో నీళ్లూ, గ్లాసులో మజ్జిగాపోసి, వాడికి పెట్టమని పనిపిల్లను పంపించింది. అసిరిగాడి లెక్చర్ విన్న ఆడవాళ్ళంతా దీర్ఘంగా నిట్టూరుస్తూ— "ఆదెమ్మ ముండకి పొగరెక్కు"వయిందని తిట్టుకున్నారు.

* * *

వీర్రాజుబాబుకి నెత్తిమీద వెంట్రుకలు లేవు. వున్నవన్నీ ఆదెమ్మకు కితకితలు పెట్టడానికే అన్నట్లు గుండెల మీదున్నాయి. అతన్ని చూడగానే చూసినవారికి బోర్లించిన రాగి కాగు మీద తోమకుండా పెట్టిన కిలమూరిన ఇత్తడిచెంబు గుర్తుకొస్తుంది. అతను అప్పుడప్పుడు షర్టు వేసుగుంటాడు. వీధిలోకి వెళ్ళినప్పుడు ముప్పయి అంగుళాల ప్యాంటు వేసుకుంటాడు. అతను షర్టు కాని ప్యాంటు కాని ధరించడం జేబుల అవసరంవల్లనే—అతను మాట్లాడినపుడు కేకలుపెట్టినట్లుంటుంది. నిజంగా కేకలు పెట్టినప్పుడు పిడుగులు పడ్డట్లుంటుంది. అతను హవాయి చెప్పులు వేసుగుంటాడు. అతని బరువుకి ఆ చెప్పులు నడవకుండానే అరిగిపోయుంటాయి. వీర్రాజుబాబు రైల్వేలో ఇనస్పెక్టరాఫ్ వర్క్సచేసి కంట్రాక్టర్ల దగ్గర పెర్సంటేజి కమీషనూ, డస్టు సిమ్మెంటు అమ్మి లాభాలూ గడించి తెగబలిశాడు. కాని యాంటీకరప్షన్ అనగా అవినీతినేరనిరోధకశాఖవారికి డస్టు సిమ్మెంటు అమ్మకంలోకాక, పెర్సంటేజి కమీషన్లలోగాక మరొక కేసులో దురదృష్టకరంగా దొరికిపోయాడు. అంతే అతనికోసం పన్నిన వుచ్చుల్లోకి అభిమన్యుడిలా నడిచివెళ్ళి అక్కడ చిక్కుకుపోయాడు. దాన్ని

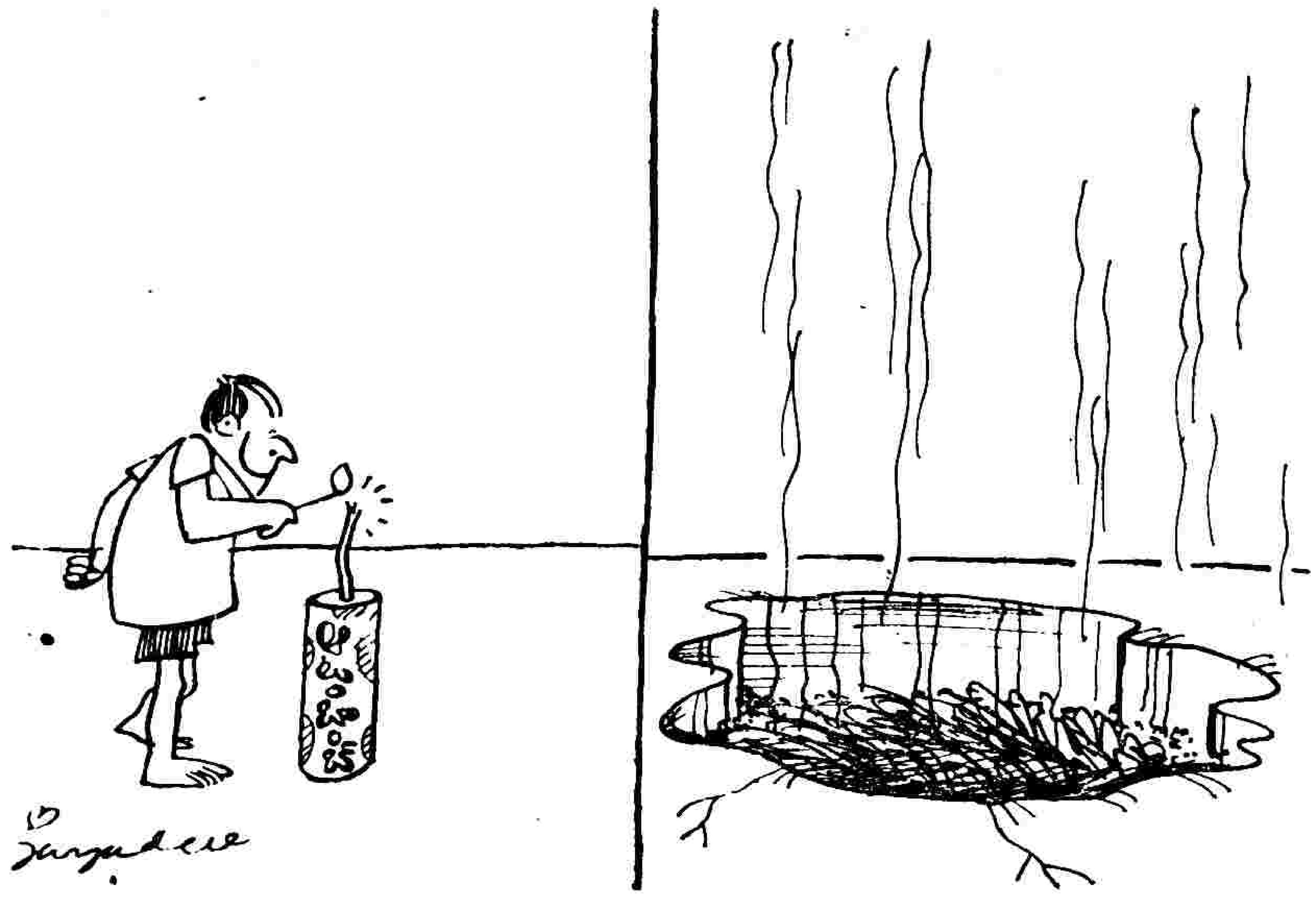

"దొంగ మస్తర్ల కేసని" ముద్దుగా పిలుచుకుంటారు. దొంగమస్తర్ల కేసు డిపార్టుమెంటు వారిది కావటంవలన అందులోంచి పైకిలాగటం చాలా సుళు వనుకుని ముందు వుపేక్షించి తరవాత అది బిగుసుకుపోగా "వీర్రాజుబాబు" తాను తవ్వుకున్న గోతిలో పూర్తిగా కప్పడిపోయాడు.

దొంగమస్తర్ల కేసంటే—ఎస్టిమేట్లలో "వర్క్ చార్జి ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్" అని సిబ్బంది ఖర్చుకు శాంక్షన్లు యిస్తారు. ఈ ఎస్టిమేట్లలో పదిమంది కూలీలు అవసరమైతే వందమంది కావాలని రాస్తారు. వందమంది శాంక్షనయితే పదిమందిచేత పనిచేయించి తొంభైమందికి వేలుముద్రలు వేయించి అలాలేని తొంభైమందిచొప్పున దొంగమస్తర్లు జీతాల బిల్లులు తయారు చేసి మూడేళ్ళపాటు ఆ డబ్బు వీర్రాజు బాబు కైంకర్యం చేశాడు. ఆలాటి మస్తర్లు ఒకటి కాదు రెండు కాదు అర డజన్ — ఇందులో కేషియర్‌కి వాటా— ఆడిట్ అక్కవుంట్సు బాబులకు చిన్న చిన్న మర్యాదలు సప్లయిలు — యిలా మూడేళ్ళపాటు తినగా తినగా-నేరనిరోధకశాఖవారు పన్నిన వలలోకి వీర్రాజు బాబు కళ్ళుమూసుకుని నడిచివెళ్ళి, ముందు సస్పెన్షన్, ఆపైన చార్జిషీటు, ఎంక్వయిరీలు, చిట్టచివరకు హోల్ డిపార్ట్‌మెంటంతా తిరగబడి అయివో డబ్ల్యూ వీర్రాజుబాబుని పట్టిచ్చేశారు. అప్పుడా సర్కారు నవుకరీ ఆ విధంగా పోగానే—ఆట్టేకంగాళీ చెయ్యకుండా పెద్ద కంట్రాక్టర్ల దగ్గర చిన్న చిన్న పనులు చేసిపెట్టే బినామీ పిల్ల కంట్రాక్టరుగా వీర్రాజుబాబు అవతారం ఫిరాయించాడు. అయ్యోపాపం మనవాడు అని డిపార్ట్ మెంట్‌వారుకూడా జాలితలచి వీర్రాజు బాబుకి చిన్నచిన్న సహాయాలు చేశారు. ఆవిధంగా రైల్వేవారి పంచవర్ష ప్రణాళికలధర్మాన అయితేనేమి, దేశప్రగతిలో భాగస్వామిగా నయితేనేమి, ప్రభుత్వం సాధించిన ఆర్థికప్రగతిలో కొంత శాతానికి తను వాటాదారుడయి, బీద కంట్రాక్టరుగావుంటూ "వీర్రాజుబాబు" సొంతానికి మూడుమేడలూ, చిన్నకారూ, రెండులారీలూ, బ్యాంకుల్లో హార్డ్‌క్యాష్ ఐదారులక్షలవరకూ "హార్డ్‌వర్క్"చేసి సంపాదించేడు.

ఇంత హార్డ్‌వర్క్ చేశాక చిన్న విసరు హార్ట్‌వీక్నెసు వుండాలి కదా— అదుందని డాక్టర్లు పూర్తివిశ్రాంతి తీసుకోమని వీర్రాజుబాబుకి శలవిచ్చారు. అదిగో అప్పట్నించి పొద్దున్నే ఒళ్లు తోమించుకోడం, కాలికి ఆవదం రాయించుకోడం, తలంటుపోసుకోడం, మార్నింగ్ వాక్‌కి వెళ్ళడం, ఇల్లుకదలకుండా యింటిపనులు చేయడం—చందమామ, యితర పత్రికలు కొనకుండా పేపర్ బోయ్‌కి డబ్బులిచ్చి నలక్కుండా పుస్తకం చదివి మళ్ళీ యిచ్చేడం పద్ధతిమీద కొంత కాలక్షేపం ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. వీర్రాజుబాబుకి ఆ పనీ ఈ పనీ చేసి పెట్టటానికి చిన్న ఆడతోడు అవసరం గనుక ఆదెమ్మను గృహకృత్యాల్లో వాడుకుంటూ మానవసేవ చేస్తున్నాడు.

హార్ట్ వీక్నెస్సని డాక్టర్లు భయపెట్టినందున ఆ మధ్యన ఆలిండియా టూర్ వేసుకుని తీర్థయాత్రలు చేసొచ్చాడు సకుటుంబంగా — అప్పుడు ఆదెమ్మ కూడా వస్తానని పేచీపెట్టగా దాన్ని తీసుకెళ్ళి దాని ప్రయాణపు ఖర్చులు వగైరా వగైరా ఆమాంబాపతు పదకొండు పన్నెండు వందలు దానిపేర ఖర్చురాసి వుంచాడు. వీర్రాజుబాబులాటి సత్పురుషుడు పదకొండు పన్నెండు వందలు ఆదెమ్మ పేర ఖర్చువ్రాయటం ఏమిటని ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. మనుషుల మధ్య సంబంధాలు దైహికమైనవీ ముఖ్యంగా ఆర్థికమైనవీ కూడా అని ఆదెమ్మ పూర్వచరిత్ర కొంత పరిశీలిస్తే తెలుస్తుంది. వీర్రాజుబాబులాటి పెంట మీద కానీ నాలికతో తీసే బాబు, ఆదెమ్మను ఏల చేరదీశాడని ఆలోచిస్తే వీర్రాజుబాబు బయాగ్రఫీ అచ్చయితే— నూటపదహారో పేజీలో దానికి జవాబుంటుంది. అది అప్సరసా? కాదు. అది వయసులో నున్నదా? లేదు. మరిదేనికి దాన్ని చేరదీయడం? దాన్దగ్గర డబ్బువుంది. తప్పు — దాన్దగ్గర యిప్పుడా డబ్బులేదు. అది వీర్రాజుబాబు దగ్గర దాచుకుంది. ఆ డబ్బుతోపాటు అది

కూడా వాడిదగ్గరే దాక్కుంది. దాచుకున్న డబ్బుకి పత్తాగిత్తాలేదు. నోటి మాటే — "మేడ బాబుకి ముప్పైదవ ఆదెమ్మముండ మూడు వేల్రూపాయల డబ్బులేపాటి", అనుకుంది ఆదెమ్మ. వీర్రాజుబాబు అలా అనుకోలేదు.

వీర్రాజుబాబుకి మిసెస్సు వుందా లేదా అనే అనుమానం కలగొచ్చు. ఆవిడ వుంది కాని వున్నప్పుడు ఆర్నెల్లు ఆసుపత్రిలోనూ, ఆర్నెల్లు పుట్టింట్లోనూ వుంటుందామె. అటు పడగ్గదికీ యిటు వంటగదికీ పనికిరాని మిసెస్సు కావడం వలన నిర్బంధ బ్రహ్మచర్యం, స్వయం పాకం రెండూ మీదపడినప్పటికీ చెక్కు చెదరని భీముడిలా వుండిపోయాడు వీర్రాజుబాబు. మనిషి రిటైరయితే అయాడు కాని లోపలి కోరికలు రిటైరు కాలేదు. చాకిరీకి చవగ్గా ఆడది దొరికితే బావుండ్ను అని అనుకుంటున్న టైంలో ఆదెమ్మ రాజుబాబుతోనహా అంతఃపుర ప్రవేశం చేసింది.

ముందు అంట్లుతోమడంతో ప్రారంభించిన వ్యవహారం వంటలో ఆ పనీ యీపనీ అందిపుచ్చుకోడం వరకూ వచ్చాక ఆదెమ్మ బాబుగార్ని సలహా అడిగింది డబ్బు దాచుకోవటం ఎలాగ అని. వీర్రాజుబాబు డబ్బెక్కడిదే అనీ అడిగాడు. అసిరిగాడి పేరవున్న చిన్న చెక్కను మూడువేలకి బేరంపెట్టినట్లు చెప్పింది. అక్కడ్నుంచి వీర్రాజుబాబు శ్రద్ధగా పళ్లెంలో కూరలూ అన్నాలు తీసుకెళ్ళి అసిరిగాడికి పెట్టమని పంపిచాడు. ఆదెమ్మ రాజుగాడూ కలిసి ఆవిధంగాఅసిరిగాడికి మాంసపుకూరలూ చేపల పులుసులూ పలావులూ తినిపించి అమ్మకపు దస్తావేజుమీద వేలుముద్రలు వేయించారు. ఆ డబ్బుతెచ్చి ఆదెమ్మ బాబుగారి దగ్గర దాచుకుంది స్వల్ప వడ్డీకి.

రాజుబాబుగాడి చదువుకింద ఖాతాలకీ పుస్తకాలకీ బొక్కులకీ డ్రెస్సుకీ, ఆదెమ్మ చీరలకీ స్లిప్పర్లకీ సినిమాలకీ ఆలిండియా టూరుకీ వీర్రాజుబాబు ఎప్పటికప్పుడు ఖర్చులు చెబుతూనే వున్నాడు. కుటుంబంలో ఓ మనిషిలా చూసుగుంటున్నప్పుడు ఆదెమ్మ నరదాకి సర్వెంటుగా వుందేకాని నిజానికి తాను అసిరిగాడి పెళ్ళాన్ననీ, రిక్షావాడి ధర్మపత్నిననీ అనుకోవడం మానేసింది. వీర్రాజుబాబుకి కూడా పెట్టుబడి లేని సరసం అంటే హితవే. ఆవిధంగా వారు ఆఠిన్‌రాజూ కళావరురాణీ కలిసిపోయినట్లు కలిసిపోయారు. వంటగదిలోనూ, బాత్రూముల్లోనూ, దొండపాదుకిందా, ముంగచెట్టు నీడలోనూ, బాబుగారి సేవలుచేస్తూ ఆదెమ్మ అప్పర్‌క్లాస్ మనిషితో వ్యవహారం సాగిస్తున్నాననే సంతోషించింది కాని — "గుండ్రాతికి కాళ్లువచ్చి గునగున నడిచెన్" అన్నట్లు మూడువేల రూపాయలకు కాళ్లువచ్చి నడుస్తాయనుకోలేదు.

ఏం జరిగిందంటే—

సెలవులకు యింటి కొచ్చిన అప్పారావు ఎమ్మెస్సీ జూఆలజీకి తండ్రి వీర్రాజుతో ఆదెమ్మ అనబడే పనిమనిషి అంతచనువుగా వ్యవహరించటం సుతరామూ గిట్టలేదు. తన తండ్రి ఆఫ్టరాల్ ఒక పనిమనిషితో అంతలా యీజీ గోయింగ్‌గా వుండటంకూడా అతనికి చిన్నతనంగా సిల్లీగా మరియు డర్టీగా తోచింది. అసిరిగాడు తాగొచ్చి మేడ ముందు నిలబడి తను మేడను చూసయినా భయపడకుండా 'నా పెళ్ళాన్ని నా కిచ్చీరా ఎదవా' అని తిడుతున్నప్పుడు విన్న అప్పారావు, ముందు తండ్రిని హత్యచేసి బైరాగిదుస్తులు వేసుకుని హిమాలయాలకి వెళ్ళిపోదామనుకున్నాడు. కాని తర్వాత ఆ అభిప్రాయాన్ని మార్చుకున్నాడు. వీర్రాజు బాబు నెలకి రెండుసార్లు హైదరాబాద్ వెళ్ళి అక్కడ రెండుమూడ్రోజులుండి వస్తుంటాడు. అక్కడ అతనికో చిన్న హ్యూమ్‌పైప్ ఫ్యాక్టరీవుంది. అది లీజు కిచ్చాడు. కాని వచ్చి సూపరువైజుచేస్తే కొంత పర్సంటేజి కమిషన్ యిస్తామన్నారు.— అందుకని వచ్చేది పోగొట్టుకోవడం యిష్టంలేక యిల్లంతా తాళాలు వేసి తను వచ్చేలోగా ఏయేపనులు చేయాలో ఎంత ఖర్చుపెట్టాలో ఒక లిస్టు రాసిచ్చి వెళ్ళిపోతుంటాడు. అలా అతను హైదరాబాద్ వెళ్ళేముందు ఆదెమ్మకు రెండొందలు యివ్వటం అప్పారావు యమ్మెస్సీ గమనించి కుతకుతలాడిపోయేడు. వీర్రాజుబాబటు వెళ్ళగానే ఆదెమ్మ జల్సాగా తిరగడానికి వెళ్ళిపోయింది. వెంటనే అప్పారావు ఇంట్లో బల్లమీదపెట్టిన రెండొంద ర్రూపాయలు పోయాయని పోలీసు రిపోర్టిచ్చి ఆదెమ్మ మీదే అనుమానంగావుందని దాన్ని లాకప్పులో పెట్టించాడు. పోలీసువాళ్ళు దాన్ని తన్ని నీ కెక్కడిదే డబ్బు అంటే ముందు చెప్పకపోయినా తరవాత- వీర్రాజుబాబు నన్నుంచుకున్నాడు నాకిచ్చాడు డబ్బు అందది అప్పారావుకి కళ్ళుతిరిగిపోయేలా—

'అది రోడ్‌సైడు బిచ్చి. దానిమాటల్ని నమ్మకండి' అన్నాడు అప్పారావు. మీ ఫాదరొచ్చాక వెరిఫై చేద్దాం అన్నాడు యస్. ఐ. వీర్రాజుబాబు ఎంత లోఫరై తేమటుకు దాన్నుంచుకున్నానని చెప్తాడా? చెప్పడుగాక చెప్పడు.

* * *

'ఆదెమ్మని అల్ల మేడబాబు కొడుకు జైల్లో తోయించేసినాడు, అని ఉప్పు బస్తాలు లాగేవాళ్ళు ఉప్పుబస్తాల కంట్రాక్టరు నాయుడి దగ్గరకొచ్చి అన్నారు.

నాయుడు మురికికాలవమీద అడ్డంగా వేసిన నులకమంచంమీద కూర్చుని బొక్కి పెనసల్తో ఎక్సరుసైజుపుస్తకంలో ఉప్పు లెక్కలు రాస్తూ వూకొట్టాడు.

'అల్లి మేడబాబు కొడుకు మాటలట్టు కుని అన్నాయంగా ఆడదాన్ని పోలీసులు జైల్లో ఎట్టిస్తే కబురు యినీ మాట్లాడవేటి నాయుడు బాబూ' అని ఓ ఆడమనిషి జుత్తు ఎగదోసుకుంటూ అడిగింది.

మళ్ళీ నాయుడు 'వూ' అన్నాడు సిలిండర్లా కదలకుండా. నాయుడుబాబు మాట్లాడకపోవటంలోని మతలబును గ్రహించినట్లు రోజూ 'కూరతగూ' తీర్చే ముసల్ది 'దాని మొగుడున్నాడు! దాని కొడుకున్నాడు. ఆల్లకి పట్టకపోతే మన కేటి? అవునాబాబూ అదేనా నీ వుద్దేశమూ' అని దీర్ఘంతీసింది.

మళ్ళీ 'వూ' అన్నాడు నాయుడు బాబు.

'అద్సరేగాని ఎడ్డుబాబూ నాను తెలకడుగుతాను. మేడబాబే కొడుకు సేత ఈముండ నొదుల్చుకోడానికి చోరీ కేసెట్టించినాడంటావా?' అని లా పాయింటుతీశాడు మరో ఉప్పమ్మేకూలీ.

పెనసలు ముక్కని జోబీలోకి తోసి, బీడీ ముట్టించి హెడ్డుబాబు దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి, తన నిశ్శబ్దంవలన వచ్చిన ఎఫెక్టును పూర్తిగా పరిశీలించి యిలా గన్నాడు.

'రాజుబాబును అయిదరాబాదు తోలేను.'

'ఆహ్హా...అయిదరాబాదెందుకు?'

'ఎల్లి ఆ మేడబాబు కాళ్ళచ్చుకో మన్నాను.'

'రైటే-ఆ బాబొస్తే యిడిపిస్తాడు గావల్ను' అంతలో మరోగొంతుక లేచింది.

'శస్—ఏంపని జేసినావయ్యా ఎడ్డు బాబూ? ఈ ముండకోసం ఆ బాబు అయిదరాబాదొగ్గేసి పారొస్తాడంటావా?'

దానికి జవాబుగా మరో ఆసామీ—

'కుర్రాడా—లేపోతే కోరట్లో కూడా ఆనక ఆ బాబు పేరుజెబితే పరువేపై పోనూ—ఆ బాబు పారొస్తాడు—రాపోతే నే న్చెవి కోయిస్తా.'

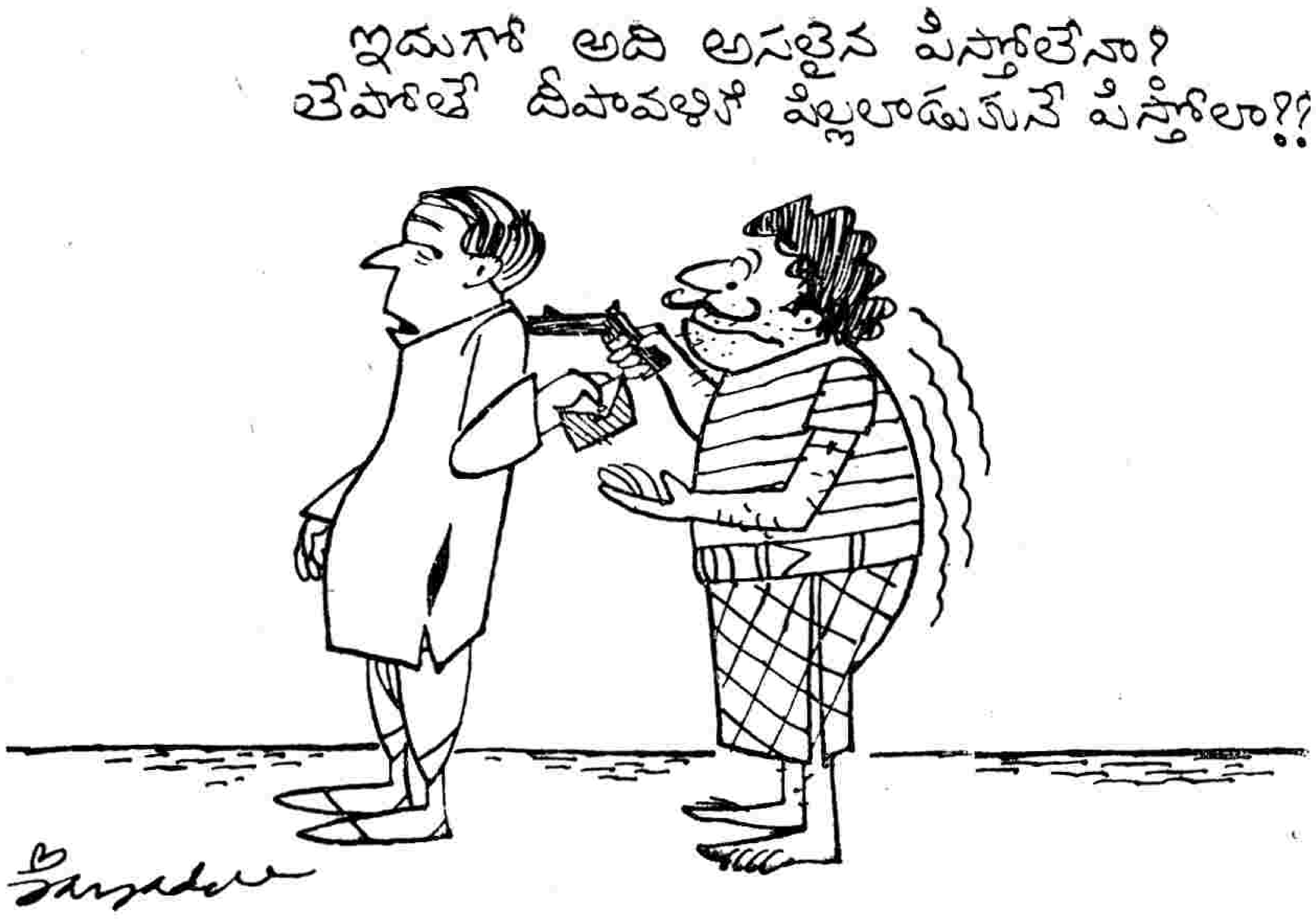

'అదీ పాయింటే—' అన్నాడు మరో కూలీ.

'ఆ బాబొచ్చి కేసు తీయించేస్తాడు.' అన్నాడాలోచనగా మరొక ఉప్పు బస్తాలవాడు.

ఆ మంచం చుట్టూ కూర్చున్న మనుషుల్లో ఆడవాళ్లుమాత్రం ఆ బాబు పేరెత్తి వుంచుకున్నాడని చెప్పడం 'మర్రేదా లచ్చనం' కాదన్నారు. దాన్తో రెచ్చిపోయినవాడొకడు.

'మర్రేదా లచ్చనంకాకపోతే అదలా గనకపోతే ఆ మేడబాబు కదిలిరాడు. నీకు డబ్బెక్కడిదే లంజా అంటే నా డబ్బే అంటే పోలీసోడు నమ్ముతాడా? నమ్మడు, నమ్మడు. ఆదెమ్మ తెలివైందే. అవునుకదా ఎడ్డు బాబూ—నా పాయింటు కరకటేనా?'

'కరకటే' అన్నాడు ఎడ్డు నవ్వుతూ.

* * *

రాజుబాబుకి పదమూడేళ్ళుంటాయి. చాకులావుంటాడు. శుభ్రంగా ఇస్త్రీమడత లేస్తాడు. తల నున్నగా దువ్వుతాడు. కాళ్ళకు బెల్టుచెప్పులు తొడుగుతాడు. వాడి శరీరచ్ఛాయకూడా నలుపుకాదు, చామనచాయ. వాడు ఫస్టుఫాం పాసయి సెకండ్‌ఫాంలో కొచ్చేడు. మేడబాబింట్లో ఆ పనీ యీ పనీ సహాయంచేస్తూ తిరుగుతూ ఏ దీపం వెలిగితే ఆ దీపంకింద కాస్సేపు కూర్చుని చదువుకునేవాడు. ఏ వరండాలో ఎవరు దీపంవేసినా కాస్సేపు చదువుకుంటానని ఆ కుర్రాడు హోం వర్కూ పాఠాలు కంఠతాబట్టడం చేసేవాడు. చూస్తే ముత్యంలాగుండే ఆ కుర్రాడు చదువుకు ఖర్చు చాలా అవుతున్నదనే విషయం గ్రహించాడు. చదువుతో, చదువుకున్నవారి అలవాట్లతో మధ్యతరగతి స్వభావాన్ని అలవాటు చేసుకోడం తప్పని తెలుసుకున్నాడు. అలా తెలుసుకోడంలో నేనెవడ్ని అని అనుకున్నాడు. అంట్లు తోమే ఆదెమ్మ కొడుకుని. మరింకా నే నెవడ్ని? రిక్షా లాగే తాగుబోతు అసిరిగాడి కొడుకుని. చదువులెవరికి? డబ్బు ఖర్చుచెయ్యగల వారికి? చదువులు మంచివే కాని పదేళ్ళు పనీ పాటా సంపాదనా లేకుండా క్లాసుల మీద క్లాసులు చదువుతూ కూర్చుంటే తిండి నోటిదగ్గరకు రాదు. పదేళ్ళలో లారీడ్రైవరు కావచ్చును. సైకిలు షాపెట్టుకుంటే సైకిళ్ళ బిజినెస్ రాజాలా నడపొచ్చును. మరింకా దేవుడు మేలు

చేస్తే ఏ గేరేజిలోనన్నా చేరి మోటారు మెకానిక్కు కావచ్చును. కాని ఈ జాగ్రఫీ, సోషల్, సైన్స్, హిందీ, తెలుగూ కలగాపులగం చదివి ఏదో తరగతి ప్యాసయితే అది ఎందుకూ బతకడానికిపనికిరాదు. పైగా ఈ చదువు డబ్బుఖర్చుతో కూడుకొన్నది. చదువు మంచిదే కాని యీ చదువులు మంచివి కావు. లోకంలో బతకడవెలాగో చెప్పేదే నిజమైన చదువు.

ఈ రకంగా ఆలోచించాక రాజుబాబు, మరింక నేను చదువుకోను అని తీర్మానించుకుని ఎవరెన్ని విధాలుగా పుస్తకాలకు డబ్బిస్తానన్నా, జీతాలు కడతామన్నా, స్కాలర్‌షిప్పు యిస్తామన్నా అన్నీ నిరాకరించేడు.

రాజుబాబుకి వ్యాపారం అంటే సరదా. వాడు ఫస్టుఫాంలో వున్నప్పుడే పదిరూపాయలు దీపావళి సామానుకొని వీధిలో గోనెపట్టా వేసుకు కూర్చుని అవన్నీ చుట్టుపక్కల పిల్లలకి అమ్మి రెండు రూపాయలు లాభం సంపాదించి ఆ వచ్చిన లాభంతో టపాకాయలుకొని కాల్చుకునేవాడు.

ఆ చుట్టుపక్కల కుటుంబాలవారికి లాండ్రీనుంచి బట్టలు తెచ్చిపెట్టడం చిన్న చిన్న బజారుపనులు చేసిపెట్టడంలాటి సర్వీసులు చేసేవాడు. ఆడవాళ్ళకు ఆడ పనులూ మగవారికి మగపనులూ చేసి పెట్టేవాడు. రాజుబాబుని తమవర్గానికి చెందిన వ్యక్తిగా అంతా అనుకునేవారు. ఆ అబ్బాయికూడా పనులు చేసిపెట్టినందుకు డబ్బులు తీసుకునేవాడుకాదు. ఎవరేది పెట్టినా వద్దనేవాడు.

అలా చదువు మానేసిన రాజుబాబు చదువుకాదు, బతకటానికి చేతిలో విద్య వుండాలని మోటారు మెకానిక్కుదగ్గర పనిలో ప్రవేశించాడు. మెకానిజం సంగతి దేవుడెరుగును. కాని మోటారు మేస్త్రీలు తమదగ్గర చేరిన కుర్రాళ్ళని రోజూ నెత్తురు కళ్ళచూస్తారు. వాళ్ళని ఎంత హింసపెడితే తామంత గొప్పగురువులైనట్లుగా వారు భావిస్తారు. తమర్ని తమ గురువులెలాగ రెంచీలతో సుత్తులతో కొట్టేవారో చెప్పి యిప్పటి కుర్రాళ్ల పనిదొంగలు శుద్ధసన్యాసులని చెప్పటం వారికదో సరదా. క్లీనర్లని డ్రయివర్లూ, యల్డీసీలని యూడీసీలూ, కోడళ్ళని

అత్తలూ అలానే హింసిస్తారు. ఇలా వర్క్‌షాపుల్లో చేరే కుర్రాళ్ళు కొన్నాళ్ళకు పనివాళ్ళేనా అవుతారు. లేదా పారిపోయి దొంగలూ కేడీలుగానేనా మారుతారు.

ఆవేళ రాజుబాబు కారుక్రింద ఏదో డిఫెక్టు సరిచేయటంకోసం దూరిన మేస్త్రీకి సహాయపడుతూండగా—

"ఒరే రాజూ, మీ అమ్మని పోలీసులు లాక్కెళ్ళార్రా" అని కబురొచ్చింది. రాజుబాబు మేస్త్రీకిచెప్పి పోలీస్టేషను కెళ్ళాడు. ఆదెమ్మని అప్పటికప్పుడే లాకప్పులో పెట్టారు. రాజుబాబుగాడ్ని పోలీసులు ఆదెమ్మను చూడనివ్వలేదు. రాజుబాబు వుప్పుబస్తాల నాయుడిదగ్గరకి పరిగెత్తి "మా అమ్మని పోలీసోళ్ల ఎత్తికెళ్ళార"ని చెప్పాడు. అప్పుడు ఆ నాయుడుబాబు స్టేషనికెళ్ళి దెబ్బలుతిని ఏడుస్తూ మూలుగుతున్న ఆదెమ్మకి ఏదో చెప్పాడు. బయటికొచ్చి రాజుబాబును హైదరాబాదెళ్ళి ఆ బాబును తీసుకురమ్మని పంపాడు.

* * *

అప్పుడు కథేమయింది సార్?

రాజుబాబుకి వీర్రాజుబాబేం సమాధానం చెప్పాడు?

ఆదెమ్మ జైల్లోంచి బయటికొచ్చిందా?

అనిరిగాడూ ఆదెమ్మా కలుసుకున్నారా?

నాయుడు ఆదెమ్మకి చేసిన ఉప్పుదేశం సారాంశమేమి?

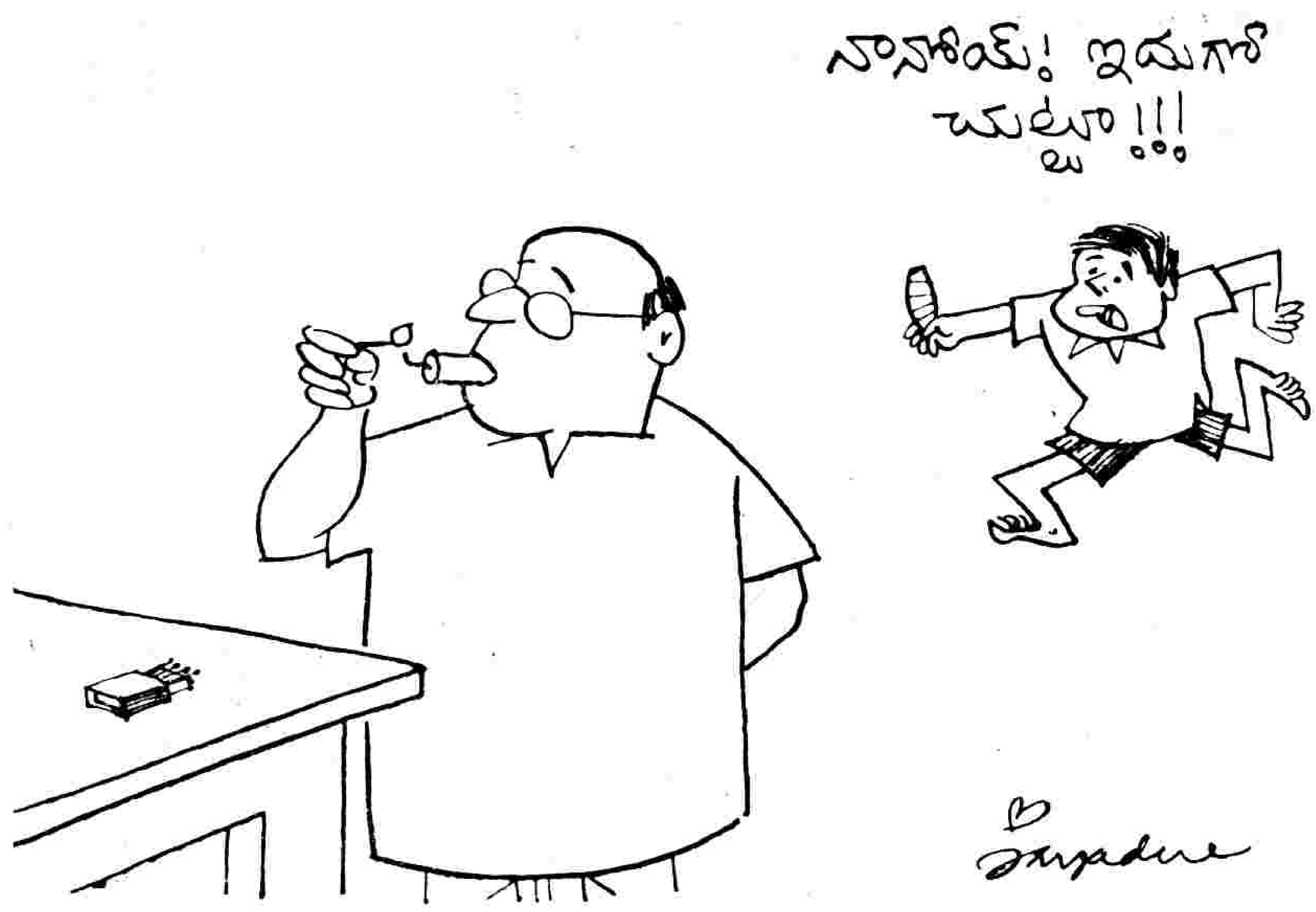

అప్పారావు యమ్మెస్సీ జూఆలజీ ఏం చేస్తున్నాడు?

—అప్పారావు జూఆలజీ ఎమ్మెస్సీ అమెరికాలో ఏదో డాక్టరేట్‌కి పి. ఎల్. 480 నిధుల సహకారంతో యిచ్చే స్కాలర్‌షిప్పులమీద రీసెర్చి చేస్తున్నాడు.

—నాయుడే ఆ బాబు నన్నుంచుకున్నాడని చెప్పమని ఆదెమ్మకి ఉప్పుదేశం చేశాడు. అది బెడిసికొట్టింది.

—అనిరిగాడు టీ. బీ. వచ్చి చచ్చిపోయేడు.

—చోరీకేసులో ఆదెమ్మకు ఆర్నెల్ల కఠిన నరకం జైలడింది.

—రాజుబాబు హైదరాబాద్ నగరంలో వీర్రాజుబాబుని కల్సుకోలేకపోయేడు. ఆ రోజూ ఆ మర్నాడూ తిరిగినా—

—ఇప్పుడు రాజుబాబుగాడేం చేస్తున్నట్లు?

—మోటారు మెకానిక్కుల చిత్రహింసలు భరించలేక ఏదో సినిమాహాల్లో గేటుదగ్గర టిక్కెట్టు ముక్కలు చింపుతున్నాడు.

మరి ఆదెమ్మ జైలునుంచి తిరిగొచ్చిందా?

—ఆహా! మరోపేటలో నాలుగిళ్లలో పాచిపనులు చేసుకుంటూ కాలక్షేపం చేస్తున్నది.

మరి ఆదెమ్మ మూడు వేలూ ఏమయ్యాయిసార్?

—వీర్రాజుబాబు కడుపుతోన్న ఇనప్పెట్టెలో అవి భద్రంగా మూలుగుతున్నాయ్.

ఛ! కథేం బాగులేదుసార్!